

pak dejanski, naj se ustanovi spodobno število slovenskih gimnazij in realk, vsaj nekoliko skraja.

Tudi olikan Slovenec neče se odtojiti in umikati svojim bratom, on hoče tudi, ako se vrne in si ta ali oni poklic izvoli, živeti v vednej zvezi z ljudstvom — nemški jezik ne sme temu zavira biti.

Naj se da Slovencem priložnost, oni hočejo pokazati, da so zreli za srednje šole, za slovenska učiteljsišča, za slovenski uradni jezik.

Visoki državni zbor naj torej blagovoli to prošnjo preudarjati in ukreniti, kar nam je treba.

Občina trg Braslovče 5. marca 1882.

Sledijo podpisi.

Petrolej.

II. Finančni minister je spoznal, da zamore državna blagajnica precej dohodkov pridobiti, ako se petrolej še bolje obdači, to pa brez posebnih sitnob, težav in krivic. Petrolej je precej težek, se pošilja v zabojih; uže daleč diši. Zavoljo teh lastnostij ga ni mogoče financirjem zakriti ali kot „konterband“ črez mejo spravljati. Colnina ali davek se toraj zelo gotovo, lehko, brez posebnih stroškov pobere, kar pri drugih davkih ni tako ugodno.

L. 1878 navrgla je se colnina 3 fl. v zlatu na 1 meterski cent tujega petroleja. To je dalo državnej blagajnici l. 1880 dohodkov 3,828.000 fl. v zlatu ali $4\frac{1}{2}$ milijona goldinarjev v srebru. Vkljub temu pa cena petroleju ni poskočila, ampak tuji podjetniki so dali več petroleja iz zemlje izplati in sčistiti in z manjšim lastnim dobičkom v Avstrijo prodati. Naša državna blagajnica je toraj z večjo colnino le nekaj dobička dobila, katerega bi sicer bili tuji podjetniki ali pa trgovci v žep djali. Cena petroleju ostala je stara. Tako bo tudi sedaj.

Naši poslanci pritrdivši finančnemu ministru niso drugače ravnali, kakor ravnajo v drugih državah, ki od petroleja pobirajo veliko colnino: Francoska 37—47 frankov (15—19 fl.) v zlatu, Italija 27—28 lir (11 fl.), Ruska 3 rublje (5 fl.); Avstrija pa do sedaj samo 3 fl.

Druga prednost večjega obdačenja na petrolej je, da ono zadene največ in najbolje le premožnejše ljudi, ker ti največ in najfinšega petroleja požgejo. Ubožnejši človek rabeč svetilnico z dušico 3 linije široko potrebuje na leto 12—13 kilo petroleja; premožnejši rabijo večje svetilnice z dušicami od 11 linij in še več širokimi ter potrebujejo pri takšnej svetilnici najmenje 44 kilo petroleja. In takšne gospode je vse polno po mestih in trgih. Celo prav in pravično pa je, da se debelejšje mošnje pritegnejo k večjim doneskom za državne stroške. Pri nobenej dači, kakor pri petroleji, ni mogoče tako pravično zavoljo obdačenja postopati. Tukaj je svota davka primerna dačnej

moči obdačencev; bogatec plačuje več nepremožnej menje!

Državnih stroškov je letos zopet 37 milijonov več, kakor dohodkov, ker prvih ni mogoče hipoma skrčiti. Liberalci so v 20 letih toliko dolžnostij državi naložili, na primer toliko novih uradov in uradnikov uvedli, da brez krivičnosti ne gre jih takoj zatreti. Potroški morajo biti pokriti ali z novimi dolgovi ali novimi dačami, ker stare ne dosegaajo. Toda direktnih davkov t. j. gruntne dače, hišne, pridobitinske, dohodninske sedanje ni mogoče više gnati. Večjo užitnino navrči na meso, vino itd. tudi ne kaže. Zato je pametno, da se novi ali večji indirektni davek navrže na reči, pri katerih je to brez krivičnosti in z uspehom mogoče in to je zraven drugih tudi petrolej. Colnina se po nasvetu finančnega ministra pozviša od 3 na 10 fl. od meterskega centa. To bo dalo državnej blagajnici v letu namesto $3\frac{3}{4}$ milijona celih 11—12 milijonov goldinarjev. To bo precej pomagalo, direktnega zlasti gruntne davka pa ne bo treba pozvišati. Naši poslanci slovenski bili so teh misli in prav so imeli. Sedaj še naj borzo primejo!

Gospodarske stvari.

Oranje.

Že se zopet vzdiguje pod sinje nebo mili škorjanček prepevaj: „Orji, orji, orji.“ Čas oratve je letos prej prišel, ko druga leta, ker je nam zima tako mila bila. Oranje je sicer najtežavnejše delo kmetovalčevu, pa tudi najmenitnejše, ker je od prave oratve obilnejši ali pičlejši pridelek skoraj ves odvisen. Toraj hočemo tukaj nekoliko besed o pravem oranji spregovoriti.

Mnogo jih je naših kmetovalcev, ki svoje polje vse preplitvo orjejo, in sicer tudi takrat, kedar jedno in isto silje posevajo, vsakokrat jednako plitvo, da bi si tudi zemlja globokejšje oranje pripuščala. Oboje pa ima škodljive nasledke. Vedno se le najgornjejšje plasti prsti s plugom preobračajo in z brano vzrahljajo in tako jedino le te posejanim rastlinam v živež pristopne storé. Globokejšje plasti pa ostajajo vedno neporabljene. Pa tudi lepo prosepvanje takih rastlin, katerih korenine globokeje sezajo in iz njih svoj živež vlečejo, je s takim oranjem zabranjeno in nemogoče narejeno, ali vsaj zelo zmanjšano in oslajljeno. Da se te in jednake napake zabranijo in odstranijo, je treba primernejšega oranja. In v tak poduk je ta sestavek namenjen.

Za posejatev večega dela silja se zemlja po večkratnem oranji pripravlja. Od tega ravnila se le takrat odstopi, če nekatere rastline manj rahlo zemljo zahtevajo, t. j. kakor skušnja kaže, tudi že po jedenkratnem oranji dobro prospevajo, ali pa po drugih, n. pr. okopavnih sadežih že tako vzrahljano zemljo najdejo, da v nji lepo rastejo.

Pri takem jednokratnem oranji se mora njiva prvokrat že globoko preorati, da svoj glavni namen oranja doseže, t. j. da se prst popolnoma spreobrne s pomočjo pluzne dilje ali odkladnice, in tako zgornja plast prsti, katero je poslednji sadež že do cela izsesal, podorje in na njeno mesto spodnja prst, ki še od korenin ni izsesana, na vih spravi, ker le v ti more naslednji sadež več hrane najti, in tako tudi lepše rasti in prospevati. Tako globoko obdelovanje zemlje je pri jednokratnem oranji tudi takrat potrebno, če se deteljišče ali pa travnik podarja. Samo jedenkrat se pogosto orje polje, kedar pšenico v prejšnjo deteljišče sejejo, in sicer deloma zato, ker podarana deteljna strn zemljo izdatno in bistveno vzrahlja.

Za večkratno ponovljeno oranje se glede globokosti vsakokratnega oranja dajo sledeča ravnila postaviti:

1. Kdor polje po dvakrat orje, prvokrat bolj plitvo zemljo spreobrne, ker podarana strn tako pod le plitvo plast zemlje pride in tako prej sprhni, ker more zrak bolj do nje. Drugokrat pa mora globoko brazdo potegniti, da se prst popolnoma spreobrne in nova še neizsesana plast prsti na površje pride. Samo po sebi je umevno, da se mora ta plast zemlje z brano, valjarjem in tudi z razrušnikom, če je kateri pri rokah, dobro razdrobiti. Dvakratno oranje zadoštuje tudi pri preoranji deteljišča. Pravilo, da se mora po detelji jedenkrat ali pa trikrat orati, ker pri drugem oranji deteljna strn zopet na vrh pride, toraj ne velja. To se boče le takrat zgodilo, če se pri podaranji deteljišča pri prvem in drugem oranji jednako globoko orje. Ako se pa orač gori navedenega pravila drži, in prvokrat plitvo, drugokrat pa globoko orje, tako se pri drugem oranji deteljna strn, kakor se pravi, podorje in ne pride na površje, ampak ostaja v sredi one prstne plasti, ki se ima od pluga spreobrniti. Od tega ravnila se odstopi, ko se za jara žita prvokrat jeseni orje in še le spomladi drugokrat. V tem slučaju se prvokrat popolnoma globoko orje, da se na vrh vržena nova prstna plast po zimskem mrazu dobro vzrahlja in po vplivanji zraka organski njeni delki sprhnujejo, mineralni pa se razkrojijo. Drugokrat se pa le bolj plitvo orje, ker bi sicer nova rodovitna prst zopet na spod prišla in bi se tako vspešna rast posejanih rastlin zabranjevala in zadrževala. (Konec prih.)

Navod o hmeljariji. Spisal Janez Hausenbichler. Tiskala „Narodna tiskarna“ v Ljubljani. Založil pisatelj. Tej priprosto a zanimljivo pisanej knjigi je namen, našega poljedelca pridobiti za hmeljarstvo ter podučiti ga, kako je ravnati s to rastlino. Pisatelj trdi, da hmelj v slabih letih trikrat toliko vrže, kakor pšenica v dobrih. V Savinjskej dolini začel je s hmeljem l. 1862 knez Salm, a sedaj obdeluje uže 14 oral. Vsi slovenski posestniki v Savinjskej dolini pridelajo na leto

do 200 meterskih centov hmelja in skupijo po 30.000 fl. in še več. Pisatelj trdi, da bi jednako Savinjskej dolini tudi Savsko in Dravsko polje sodilo za hmelj. Kdor hoče o hmeljarstvu kaj več poizvedeti, obrne se naj do: „Južnoštajerskega hmeljarskega društva“ v Žalci, Sachsenfeld bei Cilli.

Sejmi na Koroškem tibi četrtek v Cobercah, 14. marca pri št. Andreji, 17. v Pusarnici, 20. v Grebenji; na Kranjskem 14. sv. Vid pri Ipavi, 17. Mengš, Žužemberk, Loka, 18. Krško, 20. Ilj; na Hrvatskem; 15. Novska, 19. Krapina; Grubišno polje, Otok in Samobor.

Dopisi.

Iz Ptuja. (Hranilnica.) Kmetiski posestniki bi kaj radi zvedeli, in cenjeni narodnjak g. J. D. je v št. 6 „Slov. Gospodarja“ javno pital, na čem smo s hranilnico ptujskega okraja; kaj je uzrok, da se tako dolgo ne prikaže, kdo zavira kola, da voz ne more naprej, in kde zdaj tiči? Na to pitanje more se brez ovinkov, odkrito in jasno odgovoriti, da pošteno naše ljudstvo, ki se temu zavodu veseli in ga teško očakuje, zve, zakaj se stvar tako zatezuje in kde den denašnji čepi. Nič ne pomaga, mora se naravno priznati, ka je naša stranka koj v početku storila malo, če pa kdo hoče, sme tudi reči veliko pogreško s tem, da odboru ni dala vsega polnomočja in nalog, da sme in ima storiti vse, kar je treba, da bi hranilnica kakor najpreje svoje delovanje pričeti zamogla. Narodna stranka je v skupščini dne 4. aprila lanskega leta sklenola osnovati okrajno hranilnico in ta pa z njim tudi vse druge sklepe, kakor je to navadno, predala svojemu odboru, naj ga izvrši. Odbor je svoje storil, pravila zložil, in deželnemu namestništvu na potrdenje predložil. Da je odborova manjina: dr. Breznik, dr. Strafela in Šoštarčič, že v odboru težkoče delala, se razume. Ker pa skupščina ni še posebno rekla: Vi gospodje odborniki vzamite zdaj to zadevo v roke, in brez obzira na skupščino, koja Vas na to pooblastnje, storite vse, kar se Vam za skorajšnje oživljenje hranilnice potrebno zdi; na to formalno pogreško naše stranke, koja je opustila odbor na to posebno pooblastiti, na to se upiraje, so nam nasprotni Nemei in njihovi pomagači nemčurji vložili protest proti predloženju pravil, in v njem se vé da tudi trdili, ka okrajne hranilnice ni treba, kajti mesto ima tako uže svojo hranilnico in vrh tega še „foršusferajn“, pri teb pa kmetje po celo nizkih procentih, pa še lahko in vselej v kratkem času, denarja dobijo, kolikor goder njim sree zaželi i. t. d., in zatorej okrajne hranilnice pre ni treba. In deželno namestništvo se je tudi res v tem smislu izreklo. To se je zgodilo par dni pred Božičem. Proti temu odloku deželnega namestništva pritožil se je g. načelnik do visokega ministerstva. Pritožba